

La via valenciana, 3

En la història del valencianisme recent, al llarg dels darrers quaranta o cinquanta anys, els anomenats “catalanistes” potser hem practicat un excés d’apriorisme i de racionalisme metòdic, i potser hem descurat també en excés determinats sentiments col·lectius, algunes emocions a flor de pell i alguns emblemes d’identitat que els serveixen de vehicle i d’expressió. Perquè, per molt superficials –no sempre ho són tant– que semblen aquests emblemes, la seua potència és extensa i real. Això és parcialment cert, però és més cert encara que, a l’altre costat, hi ha hagut un abús permanent d’aquestes mateixes emocions, una apropiació en exclusiva dels signes més visibles i epidèrmics de la “valencianitat”, i un rebuig a plantejar algunes de les expressions del conflicte –la llengua, la bandera, el nom...– en termes mínimament reductibles a una actitud racional. Tot, òbviament, dins de la continuïtat indiscutida de la més rigorosa ideologia nacional espanyola. Però la ideologia de l’anticatalanisme radical, basada en la negació de les evidències més elementals de la filologia i de la història, va més enllà d’una simple afirmació populista i política: és l’expressió de formes de pensar i d’actuar incompatibles amb un ús ordenat de la raó, incompatibles amb allò que Europa va definir com a *modernitat*. És legítim i explicable que gran part o la major part dels valencians no se senten catalans ni vulguen ser-ne: la història és la que és, i del segle XV o XVI ençà han passat cinc-cents anys i moltes coses, entre elles la llarga comunicació entre l’antic Principat i l’antic Regne. Però no és legítim (racionalment) l’ús constant d’instruments preracionals per a donar curs a un anticatalanisme que sovint apareix com a ideologia aglutinadora de posicions ben diverses. El recel anticatalà ha estat, i encara és, un component invariable del substrat més profund de l’espanyolisme militant (castellano-espanyolisme, en realitat), i l’anticatalanisme valencià és –amb components i orígens específics– una expressió d’aquesta ideologia: la que

Joan Francesc Mira

determina el pensament polític i les actituds culturals de gran part de la dreta valenciana, fins i tot, o sobretot, quan es presenta com a apassionadament regionalista. I que condiciona també les actituds de gran part de l’esquerra majoritària.

Però el “conflicte valencià” no és únicament un enfrontament d’*identitats* o definicions: és també un conflicte d’actituds bàsiques davant de la vida social, de la cultura i del món mateix de les idees. D’aquestes actituds, l’una és homologable amb allò que entenem com els estàndards civils europeus, i l’altra no. L’una es correspon, per entendre’ns, amb el model holandès, l’altra amb el model serbobosnià. I pel que fa al futur previsible, no estic del tot segur que el *model holandès* –el que està fet de civisme, racionalitat i tolerància– siga el que adoptarà globalment la societat valenciana. Sobretot, vist l’exemple que donen els seus dirigents, començant pels polítics. En qualsevol cas, les nacions (definides d’una manera o d’una altra, amb uns referents d’identitat o uns altres) són l’hàbitat propi de les societats modernes dins un hàbitat universal compartit, o més exactament són *la forma moderna d’habitar el món*, i això és ineludible. Almenys, fins que no s’invente una altra forma d’“estar en el món”, substitutòria d’aquesta i igualment universal. Però no veig enlloc senyals que estiga pròxima l’aparició d’*àmbits d’identitat* equivalents i substituïts dels que ara són percebuts com a nacionals: complementaris sí, però substituïts i equivalents, no. Una altra cosa és que tots ens trobem, o no ens trobem, còmodes, reposats i pacífics, en la nació o el tros de nació que ens ha tocat. I que el nostre mapa, frontera i estat, siguen un espai estable o inestable, fet o a mig fer, tranquil o conflictiu. Suppose que són més feliços els qui tenen la nació assegurada i en pau –si més no perquè tenen un problema menys–, però potser a nosaltres (a molts de nosaltres, valencians) no ens ha tocat aquesta felicitat. O no hem sabut trobar una via pròpia i practicable entre els camins confusos de la història. Ens queda el deure, o la passió, de continuar buscant-la.

“Supose que són més feliços els qui tenen la nació assegurada i en pau –si més no perquè tenen un problema menys–, però potser a nosaltres (a molts de nosaltres, valencians) no ens ha tocat aquesta felicitat. O no hem sabut trobar una via pròpia i practicable entre els camins confusos de la història”